

**UCHWAŁA NR VII/75/2015
RADY MIEJSKIEJ W KLESZCZELACH**

z dnia 30 grudnia 2015 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Saki na lata 2015-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1515 i 1890) uchwała się, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Saki na lata 2015 – 2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kleszczel.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XXVIII/232/10 Rady Miejskiej w Kleszczelach z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Saki, zmieniona uchwałą Nr XXIV/246/10 Rady Miejskiej w Kleszczelach z dnia 30 sierpnia 2010 r.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Lange

Załącznik do uchwały Nr VII/75/2015
Rady Miejskiej w Kleszczelach
z dnia 30 grudnia 2015 r.

Plan Odnowy Miejscowości Saki na lata 2015 - 2022

Kleszczele 2015 r.

Spis treści:

I.	<u>Charakterystyka miejscowości</u>	<u>3</u>
II.	<u>Inwentaryzacja zasobów</u>	<u>4</u>
III.	<u>Ocena mocnych i słabych stron miejscowości</u>	<u>13</u>
IV.	<u>Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną</u>	<u>14</u>
V.	<u>Opis i charakterystyka obszarów związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.....</u>	<u>15</u>

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

Saki są jednym z 14 sołectw wchodzących w skład Gminy Kleszczewo. Wieś liczy obecnie 118 mieszkańców.

Dawniej była to wieś bojarska, która powstała w końcu XV wieku. Pierwsza informacja o wsi pochodzi z 1576 roku. Najprawdopodobniej powstanie wsi wiązało się z przybyciem na te ziemie poddanego bielskiego grodu jakimś bojara o nazwisku Sak z bratem. Istnieje więc przypuszczenie, że nazwa wsi Saki ma związek z nazwiskiem pierwszych jej założycieli lub właścicieli.

Wieś charakteryzuje się rozległą (kolonijną) zabudową. Główne pasmo zabudowy lokalnej rozciąga się wzdłuż asfaltowej drogi powiatowej Suchowolce – Saki - Toporki.

Na skraju wsi na wzgórzu porośniętym lasem znajduje się zabytkowa, z końca XVIII wieku, cmentarna cerkiew p. w. Św. Dymitra Sołuńskiego z ikonostasem oraz ołtarzem z ikoną Św. Dymitra. W zachodniej części cmentarza znajduje się drewniana dzwonnica. Obecnie oba te obiekty wpisane są do rejestru zabytków.

W niedalekim sąsiedztwie znajduje się studnia (kryniczka). W przeszłości, po poświęceniu wody ze studni, wierni ją spożywali oraz zanosili do swych domów.

Saki są zwodociągowane w 98%. We wsi funkcjonuje sklep spożywczo-przemysłowy, jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, świetlica wiejska, punkt skupu mleka.

W 2001 r. w Sakach został założony Męski Dom Zakonny p.w. Św. Dymitra Sołuńskiego, w budynku po byłej szkole podstawowej. Budynek został przystosowany do życia monastycznego. Znajdują się tam pomieszczenia dla zakonników i pielgrzymów.

Do Sak przybywają liczne pielgrzymki wiernych z okolicznych wsi oraz kraju, szczególnie w święto Przemienienia Pańskiego i ku czci Św. Dymitra.

Mieszkańcy Sak głównie zajmują się rolnictwem, jak też pracują w innych sektorach gospodarki.

II. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

INWENTARYZACJA ZASOBÓW CZ. I				
Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednio wstaw X)		
		Małe	Duże	Wyróż- niające
1	2	3	4	5
PRZYRODNICZY 1. walory krajobrazu, rzeźby terenu	<p>Gmina Kleszczele zlokalizowana jest w północnej części mezoregionu Równiny Bielskiej, wchodzącej w skład makroregionu Równiny Północnopodlaskiej.</p> <p>Równina Bielska jest obszarem o płaskorówninnej, lekko falistej budowie. Cała północno-wschodnia część gminy jest równiną gliniastą, urozmaiconą przez liczne wzgórza czołowomorenowe. Rzeźba jest tu w znacznym stopniu zmaskowana przez pokrywę leśną.</p> <p>Pagórki czołowomorenowe występujące między Kleszczelami i Zaleszanami są słabiej czytelne w morfologii terenu. Wznoszą się one do wysokości 184 m n. p. m.. Najczęściej jednak do 175 m n. p. m. i mają małe nachylenie zboczy. Równina gliniasta wykazuje łagodny spadek w kierunku północno-zachodnim.</p> <p>Drugim elementem morfologicznym gminy jest dolina Nurca. Dolina ta początkowo (od granicy z gminą Czeremcha po Kolonię Sereodoburki) jest bardzo wąska – ok. 150 m i ma przebieg południkowy.</p> <p>Na wysokości kolonii Sereodoburki dolina zmienia przebieg na północno-zachodni i znacznie rozszerza się przekraczając na zachodniej granicy gminy szerokość 2 km.</p> <p>Dolina Nurca jest płaskim, zatorfionym obniżeniem. Dno doliny w okolicy Kleszczel znajduje się na wysokości ok. 159 m n. p. m., na północno-zachodniej granicy gminy – na wysokości 153 m n. p. m.. Leży więc ono ok. 10 m poniżej otaczających ją form lodowcowych.</p> <p>Od strony południowo-zachodniej dolinę Nurca ograniczają lodowcowe formy szczelinowe –kemy oraz ozy tworzące ciągi wzgórz o przebiegu północno-zachodnim.</p>		X	
2. stan środowiska	Naturalne z niewielką ingerencją człowieka		X	
3. walory klimatu	Gmina Kleszczele położona jest w klimacie Krainy Wielkich Dolin w klimatycznej Krainie Wysoczyzn Północno-Podlaskich. Obszar gminy Kleszczele cechuje się elementami klimatu kontynentalnego umiarkowanego ciepłego		X	

	<p>i umiarkowanego wilgotnego. Warunki klimatyczne gminy Kleszczele są typowe dla regionu północno-wschodniej Polski.</p> <p>Nizina Północnopodlaska cechuje się najniższymi temperaturami powietrza spośród wszystkich nizinnych obszarów Polski. Województwo podlaskie znajduje się w dominacji zachodniej cyrkulacji mas powietrza. Z kierunku zachodniego napływa około 36% mas powietrza, z kierunku wschodniego około 29%.</p> <p>Z napływem mas powietrza ściśle wiąże się ciśnienie atmosferyczne, które na terenie gminy wyniosło średnio 997 hPa i wahało się w przedziale od 954 hPa do 1031 hPa.</p> <p>Najbliższe stacje meteorologiczne znajdują się w Bielsku Podlaskim i Boćkach. Okres zimy trwa około 120 dni. Pierwsze przymrozki odnotowuje się między 5 a 13 października, a ostatnie między 2 a 7 maja. Okres bez przymrozków trwa średnio 155 dni.</p> <p>Termiczny okres wegetacji roślin wynosi około 180 dni.</p> <p>Opady atmosferyczne</p> <p>Najwięcej opadów deszczu przypada na miesiące letnie (od maja do sierpnia). Dni mglistych w skali roku odnotowuje się 45-47, głównie późną jesienią i wczesną wiosną. Opady śniegu stanowią około 21%-23% wszystkich opadów atmosferycznych, natomiast pokrywa śnieżna utrzymuje się przez ok. 95 dni.</p> <p>Zachmurzenie na terenie gminy jest zróżnicowane przestrzennie. Tereny położone na wschodzie mają największe zachmurzenie średnie. Średnie roczne zachmurzenie na terenie gminy Kleszczele wyniosło 6,9 (w skali 8-stopniowej). Największe średnie zachmurzenie występuje od listopada do lutego, a najmniejsze od maja do września. Na terenie gminy odnotowuje się średnio w roku około 150 pochmurnych i około 26,3 pogodnych.</p> <p>Odnotowane nasłonecznienie w miesiącach od listopada do stycznia kształtowało się średnio 1,2 h, a w okresie od maja do sierpnia 7,3 h. Średnia roczna prędkość wiatru na terenie gminy wyniosła 2,2 m/s. Dominują wiatry wiejące z kierunku południowo-zachodniego. Ogół przedstawionych czynników opisujących klimat powoduje, że warunki te charakterystyczne są dla klimatu kontynentalnego cechującego się długą zimą i krótkim przedwiośniem.</p>			
<p>4. walory szaty roślinnej</p>	<p>Zasadniczą część powierzchni gminy Kleszczele zajmują lasy tj. około 38% powierzchni całkowitej gminy. Grunty orne stanowią około 33% powierzchni ogólnej gminy. Wody stanowią</p>		<p>X</p>	

	<p>w gminie niewielki odsetek, bo zaledwie 0,1% powierzchni gminy, a pozostałe 28,9% stanowią m. in. sady, łąki, pastwiska, rowy, tereny mieszkaniowe i tereny przemysłowe, drogi, tereny kolejowe.</p> <p>Gmina Kleszczele jest niezwykle interesującym miejscem pod względem bogactwa występującej tu fauny i flory.</p> <p>W układzie typów siedliskowych dominuje bór świeży i bór mieszany świeży. Są to siedliska optymalne dla drzewostanów sosnowych, które są najliczniej reprezentowane zarówno w Nadleśnictwie Bielsk, jak i w gminie Kleszczele. Mniejsze znaczenie odgrywa brzoza, świerk, olsza, dąb.</p> <p>Dominującą klasą drzewostanu jest klasa II (21-40 lat), następnie klasa I (1-20 lat) i III (41-60 lat). Znaczny procent powierzchni gminy zajmują lasy stanowiące genetyczną całość z Puszcą Białowieską, w tym regionie jednak znacznie wytrzebione. Bardziej zwarte kompleksy leśne znajdują się na północ od linii Dobrowoda-Kleszczele.</p>			
<p>5. cenne przyrodniczo obszary lub obiekty</p>	<p>Gmina Kleszczele jest bogata w walory przyrodnicze. Istnieje tu rezerwat przyrody „JELONKA”, o powierzchni 227,0 ha. Został utworzony w 1989 roku. Jest to rezerwat florystyczny. Jego głównym celem jest ochrona i zachowanie w naturalnym stanie kompleksu muraw piaskowych, jałowczysk i zarośli jałowcowo-osikowych powstałych na jałowych nieużytkach porolnych podlegających sukcesji wtórnej, prowadzącej do odtworzenia ekosystemu leśnego.</p> <p>Natura 2000 – program sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Na terenie Gminy Kleszczele znajduje się Dolina Górnego Nurca PLB 200004, Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH 200021 i Jelonka PLH 200019.</p> <p>Na terenie gminy Kleszczele występuje także pomnik przyrody ustanowiony w drodze rozporządzenia Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dnia 29 listopada 1996 (Dz. Urz. Woj. Nr 38, poz. 137). Jest to grupa drzew (6 klonów, 4 kasztanowce, 2 jesiony) rosnących na posesji przy stacji PKP w Kleszczelach ujętych w wojewódzkiej dokumentacji pomników przyrody pod numerem ewidencyjnym 417.</p> <p>„Uproszczona inwentaryzacja przyrodnicza</p>	<p>X</p>		

	<p>gminy Kleszczel” wyróżniła szereg innych obiektów przyrody, podlegających ochronie prawnej. Między innymi zinwentaryzowano 22 okazy drzew kwalifikujące się do uznania za pomniki przyrody oraz 4 użytki ekologiczne (2 murawy psammitowe, 2 zbiorniki wodne).</p>			
<p>6. wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)</p>	<p>Pod względem hydrograficznym obszar gminy należy w 79% do dorzecza Bugu i położony jest w obrębie zlewni Nurca. Pozostały obszar należy do dorzecza rzeki Narwi i położony jest w obrębie zlewni rzeki Białej.</p> <p>Sieć rzeczna tego obszaru jest ściśle związana z formami rzeźby polodowcowej i wykazuje znamiona względnej dojrzałości. Główny układ sieci hydrograficznej gminy tworzy rzeka Nurzec i jej dopływ Dobrowódka, łącząc swoje wody w rejonie Kleszczel i spływające dalej w kierunku północno-zachodnim. Rzeka należy do typowo nizinnych rzek przepływających przez tereny bagienne i podmokłe. Wypływa z podmokłej doliny na południowy-wschód od miejscowości Czeremcha na wysokości 180 m n. p. m.. Całkowita długość rzeki wynosząca 100,2 km i powierzchnia zlewni rzędu 2082,6 km² stawiają rzekę w pierwszej grupie największych rzek Makroregionu Północno-Wschodniego i jednocześnie kwalifikują do jednej z większych zlewni dopływu Bugu. Jedynym z większych dopływów w górnej części zlewni rzeki jest rzeka Nurczyk o powierzchni 238 km². Inne dopływy to: Kukawka, Pełchówka i Płonka. Dolinę Nurca w górnym biegu pokrywają bagna i wielkie obszary podmokłe, pocięte systemami rowów melioracyjnych.</p> <p>Rzeka Nurzec odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej gminy. Jest rzeką uregulowaną, lecz aktualnie jej umocnienia brzegów są przeważnie zniszczone i wymagają renowacji.</p>	X		
<p>7. wody podziemne</p>	<p>Głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze są wody podziemne pochodzące z utworów czwartorzędowych. Wody w utworach przedczwartorzędowych zalegają w południowej części województwa podlaskiego i są słabo rozpoznane. Warunki występowania wód podziemnych w obrębie czwartorzędu są bardzo skomplikowane, wynikające przede wszystkim z nieciągłych warstw wodonośnych. Tym niemniej utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy. W obrębie tych utworów wyróżnia się kilka poziomów</p>		X	

	<p>wodonośnych charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym.</p> <p>Wyróżnione poziomy wodonośne to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poziom wodonośny spągowy (najniższy), - środkowy poziom wodonośny międzymorenowy, - powierzchniowy poziom wodonośny. <p>Wody z ujęć czwartorzędowych, a w szczególności z poziomu wodonośnego międzymorenowego są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę na terenie gminy Kleszczele. Warstwy tego poziomu tworzą naprzemianległe z glinami piaski i żwiry, znajdujące się na znacznych głębokościach. Rzeczywista głębokość zalegania warstw wodonośnych i ich wydajność przedstawiają istniejące ujęcia wód podziemnych. Pod względem jakości, wody te charakteryzują się średnią twardością, zawartością żelaza średnio 0,1-0,6, suchą pozostałością średnio ok. 158-250. Zmienność litologiczna utworów przypowierzchniowych, a także sama morfologia terenu sprawiają, że warunki hydrogeologiczne poziomu powierzchniowego są zróżnicowane. Poziom ten występuje na całym obszarze gminy i układa się mniej więcej współkształtnie do rzeźby terenu, co dokumentują studnie kopane.</p> <p>Zaopatrzenie ludności gminy Kleszczele w wodę pitną odbywa się na bazie ujęć wód z poziomu międzymorenowego i spągowego, utworów czwartorzędowych, względnie z ujęć wód zalegających jeszcze głębiej.</p>			
<p>8. gleby</p>	<p>Skalami glebotwórczymi na terenie gminy są utwory czwartorzędowe zlodowacenia środkowopolskiego oraz późniejsze utwory organiczne. Wśród utworów czwartorzędowych przeważają piaski całkowite, które zajmują około 60% powierzchni użytków rolnych gminy. Szacunkowy udział poszczególnych rodzajów skał macierzystych w budowie pokrywy glebowej tego terenu przedstawia się następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gliny 9,3% - piaski gliniaste na glinie 11,9% - piaski gliniaste przechodzące w piasek luźny 59,0% - utwory organiczne na piasku luźnym 13,9% - utwory organiczne całkowite 5,0% <p>Pod względem typologicznym i gatunkowym na terenie gminy występują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gleby pseudobielicowe – wytworzone z glin, piasków naglinowych i piasków całkowitych; zajmują 12,8% powierzchni użytków rolnych (występują w obrębach geodezyjnych: Zaleszany, Suchowolce, Dasze, Żuki i Kleszczele). • Gleby brunatne – wytworzone są z piasków 	<p>X</p>		

	<p>całkowitych i piasków naglinowych; zajmują 45,5% powierzchni użytków rolnych (występują w obrębach geodezyjnych: Zaleszany, Suchowolce, Saki, Dasze, Żuki, Gruzka i Kleszczele).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czarne ziemie – występują głównie w obniżeniach terenowych i dolinach rzecznych, zajmują 13,1% powierzchni użytków rolnych (występują w obrębach geodezyjnych: Zaleszany, Suchowolce, Dasze, Dobrowoda, Saki i Kleszczele). • Czarne ziemie glejowe – występują w obniżeniach terenowych o utrudnionym odpływie wód powierzchniowych, pod użytkami zielonymi; zajmują 0,5% powierzchni użytków rolnych (głównie w obrębach geodezyjnych: Pogreby, Saki, Piotrowszczyzna, Kleszczele i Dobrowoda). • Gleby murszaste i murszowo-mineralne – wytworzyły się z płytkich gleb torfowych położonych na obrzeżach dolin rzecznych oraz w obniżeniach terenowych po zmianie stosunków wodnych; zajmują 13,4% powierzchni użytków rolnych. Występują pod użytkami zielonymi (głównie w obrębach geodezyjnych: Pogreby, Saki, Kleszczele, Dobrowoda, Piotrowszczyzna i Biała Straż). 			
9. kopaliny	Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi. Występują one przeważnie w przypowierzchniowej warstwie wspomnianych wyżej utworów i są eksploatowane metodą odkrywkową. Obecnie na terenie gminy eksploatowane jest wyłącznie kruszywo grube i drobne, głównie na potrzeby lokalne miejscowej ludności.	X		
KULTUROWY				
1. walory architektury	Zabudowa rozległa, stara, drewniana z elementami współczesnymi (budownictwo murowane)			X
2. walory przestrzeni wiejskiej publicznej	Charakterystyczne rozmieszczenie zabudowy (w części kolonijne)		X	
3. walory przestrzeni wiejskiej prywatnej	Łąki, zagajniki, oczka wodne, stawy rybne		X	
4. zabytki i pamiątki historyczne	Zespół cerkwi prawosławnej cmentarnej p.w. Św. Dymitra: - cerkiew drewniana z końca XVIII, rozbudowana w 1959 r., - dzwonnica drewniana z XIX w.			X
5. osobliwości	„Obrazy igłą malowane” – wyszywanie			

kulturowe	krzyżykiem, wyroby z brzozy.		X	
6. miejsca, osoby i przedmioty kultu	Cerkiew prawosławna p. w. Św. Dymitra, Prawosławny Monaster Św. Dymitra Sołuńskiego, Ikona Św. Dymitra.			X
7. święta, odpusty, pielgrzymki	8 listopada – święto Św. Dymitra, 19 sierpnia – święto Przemienienia Pańskiego		X	
8. tradycje, obrzędy, gwara	Ludność posługuje się na co dzień gwarą.			X
9. legendy, podania i fakty historyczne	<ul style="list-style-type: none"> Powstanie wsi wiązało się z przybyciem na te ziemie poddanego bielskiego grodu nijakiego bojara o nazwisku Sak z bratem. Istnieje więc przypuszczenie, że nazwa wsi Saki ma związek z nazwiskiem pierwszych jej założycieli lub właścicieli, Wśród ludności przekazywana jest informacja o uzdrowieniach ludności przed ikoną św. Dymitra 			X
10. specyficzne nazwy	Rudawka, Konotop, Dębniaki, Biała, Łozy, Podbahonnie, Zabahonnie.			X
11. specyficzne potrawy	Babka ziemniaczana, kiszka ziemniaczana.		X	
12. dawne zawody	Stolarz, kowal.			X
13. zespoły artystyczne	Nie występują		X	

INWENTARYZACJA ZASOBÓW CZ. II

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednio wstaw X)		
		Małe	Duże	Wyróżniające
1	2	3	4	5
OBIEKTY I TERENY				
1. działki pod zabudowę mieszkaniową	Występuje – właściciele indywidualni		X	
2. pustostany mieszkaniowe	Występują – właściciele indywidualni		X	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
1. place publicznych spotkań, festynów	Plac przy świetlicy wiejskiej		X	
2. sale spotkań, świetlice, kluby	Świetlica wiejska w Sakach		X	
3. miejsca uprawiania sportu	Nie występują		X	

4. ścieżki rowerowe	Nie występują		X	
5. szkoły	Nie występują		X	
6. przedszkola	Nie istnieją		X	
7. biblioteki	Nie istnieją		X	
8. placówki opieki społecznej	Nie występują		X	
9. placówki służby zdrowia	Nie występują		X	
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA				
1. wodociąg, kanalizacja	Wieś Saki posiada wodociąg, brak kanalizacji sanitarnej, ścieki są odprowadzane do przydomowych zbiorników bezodpływowych		X	
2. drogi (nawierzchnia, oznakowanie, oświetlenie)	Drogi posiadają nawierzchnię asfaltową, są odpowiednio oznakowane i oświetlone.		X	
3. chodniki, przystanki, parkingi	Nie występują		X	
4. sieć telefoniczna i dostępność Internetu	Orange Polska S.A., dostęp do Internetu w ograniczonym zakresie		X	
5. telefonia komórkowa	ERA –GSM, PLUS- GSM, IDEA.		X	
INWENTARYZACJA ZASOBÓW CZ. III				
Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednio wstaw X)		
		Małe	Duże	Wyróżniające
1	2	3	4	5
GOSPODARSTWO, ROLNICTWO				
1. miejsca pracy (gdzie)	Sklepy, Drewexpol, Urząd Miejski, Zespół Szkół w Kleszczelach, gospodarstwa rolne, MJ& Company, MOKSiR, Opony Przemysłowe Mariola Koc-Czyżewska		X	
2. znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe	Nie występują		X	
3. miejsca noclegowe	Nie występują	X		

4. gospodarstwa rolne	Okolo 30	X		
5. uprawy, hodowle	Zboża, ziemniaki, bydło mleczne, trzoda chlewna, warzywa	X		
6. możliwe do wykorzystania odpady produkcyjne	Drewno, trociny	X		
MIESZKAŃCY (KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI)				
1. skrajnie znani w regionie, w kraju i zagranicą	Występują			X
2. osoby o specyficznej lub ważnej dla wiedzy i umiejętnościach, m. in. studenci	Występują			X
3. przedsiębiorcy, sponsorzy	Występują		X	
4. osoby z dostępem do Internetu i umiejętnościami informatycznych	Występują	X		
5. związki i stowarzyszenia	Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej	X		
6. kontakty zewnętrzne	Stowarzyszenie Gmin Euroregion Puszcza Białowieska, LGD Puszcza Białowieska, Związek Gmin Regionu Puszczy białowieskiej		X	
7. współpraca zagraniczna i krajowa	Współpraca w sferze kultury z Białorusią.		X	
INFORMACJE DOSTĘPNE O WSI				
1. publikatory, lokalna prasa	Gazeta lokalna „Co słycać w gminie”.	X		
2. strony www	moksirkleszczcele.blogspot.com kleszczcele.pl	X		

III. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Walory kulturowe – obiekty zabytkowe 2. Duża lesistość terenu. 3. Mieszkańcy bardzo aktywni społecznie. 4. Znakomity stan środowiska przyrodniczego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak kanalizacji. 2. Zły stan techniczny dróg. 3. Niepełna świadomość wartości walorów kulturowych, atrakcyjności swojej wsi. 4. Modernizacja drewnianych niektórych domów niezgodna z tradycją. 5. Zjawiska patologii społecznych. 6. Brak atrakcji do zagospodarowania wolnego czasu dorosłych, młodzieży i dzieci. 7. Zły stan techniczny świetlicy, która jest miejscem spotkań rodzinnych i społecznych. 8. Wyjazdy ludzi młodych dobrze wykształconych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość uzyskania wsparcia ze środków unijnych. 2. Rozwój turystyki wiejskiej, agroturystyki oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego - ekologia, naturalne otoczenie, dziedzictwo kulturowe, folklor. 3. Aktywność mieszkańców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Peryferyjność w skali kraju i Unii Europejskiej. 2. Ukryte bezrobocie na wsi. 3. Emigracja zarobkowa ludzi młodych. 4. Niski przyrost naturalny. 5. Brak chętnych do inwestowania na terenie.

**IV. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ
AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ**

Lp.	Zadanie przewidziane do realizacji	Szacunkowy koszt realizacji i źródło finansowania (zł)	Okres realizacji	Cel	Przeznaczenie (grupa odbiorców)
1.	Remont świetlicy wiejskiej we wsi Saki wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu przy świetlicy	300 000 PROW	2016-2020	- poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez dostęp do lepszej jakości oferty kulturalnej i rekreacyjnej oraz aktywizacja i integracja wspólnot lokalnych	- mieszkańcy wsi, - wszyscy uczestniczący w zajęciach i imprezach
2.	Przebudowa drogi Saki – Grabowiec.	2 000 000 PROW	2016-2020	- poprawa dostępności lokalnej społeczności	- mieszkańcy wsi i okolic
3.	Utwardzenie terenu przed Cerkwią w Sakach wraz ze schodami i drogą.	150 000 LGD RLKS	2017-2019	- ochrona dziedzictwa kulturowego	- mieszkańcy wsi i okolic, turyści oraz ich następne pokolenia
4.	Zabezpieczenie budynku zabytkowego w Sakach.	30 000 LGD RLKS	2017-2019	- ochrona dziedzictwa kulturowego	- mieszkańcy wsi i okolic, turyści oraz ich następne pokolenia
5.	Restauracja zabytkowych ikon.	50 000 LGD RLKS	2016-2018	- ochrona dziedzictwa kulturowego	- mieszkańcy wsi i okolic, turyści oraz ich następne pokolenia
6.	Instalacja paneli fotowoltaicznych w Monasterze Św. Dymitra Soluńskiego w Sakach.	2 000 000 LGD RLKS	2018-2020	- ochrona dziedzictwa kulturowego	- mieszkańcy monasteru

V. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW ZWIĄZANYCH Z KSZTAŁTOWANIEM OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH, ZE WZGLĘDU NA ICH POŁOŻENIE ORAZ CECHY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

W miejscowości Saki znajdują się dwa obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców: cerkiew cmentarna z końca XVIII wieku wraz z ikonostasem oraz ołtarzem z ikoną Św. Dymitra, dzwonnica drewniana położona w zachodniej części cmentarza oraz świetlica wiejska - są miejscem, sprzyjającym zaspokojeniu potrzeb mieszkańców, sprzyjają nawiązywaniu kontaktów społecznych.

Świątynia pod wezwaniem Św. Dymitra Sołuńskiego oraz zabytkowy cmentarz położone są na skraju wsi na wzgórzu porośniętym lasem. W święto Przemienienia Pańskiego i ku czci Św. Dymitra przybywają liczne pielgrzymki wiernych z okolicznych wsi oraz kraju.

Działania, spotkania, koncerty odbywające się w cerkwi i świetlicy przyczyniają się do zachowania dziedzictwa kulturowego oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu oraz promowaniu lokalnych tradycji, zwyczajów. Cerkiew umożliwia dostęp do dóbr kultury i dziedzictwa naszych przodków mieszkańcom wsi oraz całej gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży. Podejmowane inicjatywy przyczynią się do integracji lokalnej ludności.

Stan świetlicy jest jednak fatalny. Pomieszczenia wewnątrz budynku wymagają generalnego remontu. Niezbędny jest również zakup wyposażenia. W tym miejscu skupia się życie kulturalne mieszkańców. W budynku spotyka się młodzież. Tutaj organizowane są zebrania, spotkania okolicznościowe, uroczystości jubileuszowe. W przyszłości będzie można w pełni wykorzystywać budynek na potrzeby organizacji wszelkiego rodzaju świąt, uroczystości i imprez okolicznościowych. Koniecznym elementem jest także zagospodarowanie placu przy budynku. Niezbędne jest także ogrodzenie tego terenu.

Mieszkańcy mają nadzieję, że przy pomocy środków unijnych uda się przywrócić budynek do stanu, który pozwoli na pełne jego wykorzystanie przez mieszkańców. Inwestycja ta przyczyni się do integracji i zwiększenia aktywności społecznej wszystkich mieszkańców wsi Saki.

Odpowiednio zagospodarowane tereny zaspokajające potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców wpłyną na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich, będą sprzyjać nawiązywaniu kontaktów społecznych i staną się wizytówką miejscowości.